

JSOU TO
JEN DĚTI

VE MĚSTĚ BYLO HORKO, ALE JÁ JSEM POŘÁD NOSILA PLÁŠŤ DO DEŠTĚ. Dodával mi sebedůvěru, když jsem obíhala ulice a hledala práci. Mohla jsem se vykázat pouze prací v továrně a pozůstatky neúplného vzdělání, taky jsem měla neposkvřenou, naškrobenou číšnickou uniformu. Sehnala jsem práci v malé italské restauraci zvané Joe's na Times Square. Po třech hodinách první směny, když jsem vyklopila talíř s telecím parmigiana na tvídový oblek zákazníka, mě zprostili dalších povinností. Bylo mi jasné, že jako číšnice nikdy neuspěju, takže jsem svou uniformu – jenom trochu zašpiněnou – odložila i s botami na veřejných záchodech. Dala mi ji matka, bílou uniformu s bílými botami, vložila do ní své naděje v mé blaho. Teď jsem ji odložila, jako zvadlou lilii, do bílého umyvadla.

Snažila jsem se vyrovnat s psychedelickou atmosférou na St. Mark's Place v East Village. Na probíhající revoluci jsem nebyla připravená. Panovalo tam ovzduší neurčitě a zneklidňující paranoie, proud zvěstí a útržky rozhovorů předvíдалy budoucí revoluci. Jenom jsem tam seděla a zkoušela to všechno pochopit, vzduch houstnul marihuanovým kouřem, který možná vysvětluje, proč jsou moje vzpomínky spíše snové. Prodírala jsem se hustou sítí kulturního vědomí, jehož existence jsem si dosud nebyla vůbec vědoma.

Žila jsem ve světě svých knih, napsaných většinou v devatenáctém století. Početila jsem sice s tím, že než si najdu práci, budu spát na lavičkách, v metru a na hřbitovech, ale nebyla jsem připravená na neustálý hlad, ten mě opravdu trýznil. Byla jsem kostnatá osoba s rychlým metabolismem a velkou chutí k jídlu. Romantika nemohla zahnat mou potřebu jídla. Dokonce i Baudelaire musel jíst. V jeho dopisech je spousta zoufalých nářků, že chce maso a tmavé pivo.

Potřebovala jsem práci. Ulevilo se mi, když mě zaměstnali jako pokladní v pobočce knihkupectví Brentano's na okraji města. Raději bych obsluhovala v sekci poezie, než abych na pokladně markovala ceny etnických šperků a řemeslných výrobků, ale ráda jsem se dívala na ozdoby ze vzdálených zemí: berberské náramky, náhrdelníky ze skořápek z Afghánistánu nebo na drahými kameny vykládaného Buddhu. Mým oblíbeným předmětem byl skromný náhrdelník z Persie. Byl zhotovený ze dvou lakovaných kovových plaket spojených dohromady černými a stříbrnými šňůrkami, jako velmi starý a exotický škapulíř. Stál osmnáct dolarů, což bylo tehdy hodně peněz. Když byl klid, vytahovala jsem ho ze skříňky, prohlížela jsem si kaligrafii vyrytou na jeho fialovém povrchu a vysnívala jsem si příhody o jeho původu.

Brzy poté, co jsem tam začala pracovat, přišel do obchodu kluk, kterého jsem předtím letmo potkala v Brooklynu. Teď ale vypadal úplně jinak, měl bílou košili a kravatu jako katolický školák. Vysvětlil mi, že pracoval v pobočce Brentano's v centru města a má kreditní stvrzenku, kterou chce využít. Strávil tam spoustu času, díval se na všechno, korále a malé figuríny, tyrkysové prsteny.

Nakonec řekl: „Chci tohle.“ Byl to perský náhrdelník.

„No, ten je taky můj oblíbený,“ odpověděla jsem. „Připomíná mi škapulíř.“

„Jsi katolička?“ zeptal se.

„Ne, jenom mám ráda katolické věci.“

„Byl jsem ministrant.“ Zašklebil se na mě. „Rád jsem houpal kadidlem.“

Byla jsem šťastná, protože vybral kousek, který jsem si vytipovala, ale zároveň smutná, že teď bude pryč. Když jsem mu to zabalila a podala, prohlásila jsem impulsivně: „Nedávej to jiné holce než mně.“

Okamžitě jsem se zastyděla, ale on se jen usmál a řekl: „Nedám.“

Když odešel, podívala jsem se na prázdné místo, kde předtím ležel náhrdelník na kusu černého sametu. Druhý den ráno se na jeho místo dostal daleko dražší náramek, ten ale jednoduše postrádal tajemství perského náhrdelníku.

Na konci prvního týdne jsem měla velký hlad a pořád jsem neměla kam jít.

Rozhodla jsem se spát v obchodě. Když ostatní odcházeli, schovávala jsem se na záchodě, a poté, co noční hlídač zamknul, rozestlala jsem si na svém plášti. Ráno to vypadalo, že jsem přišla do práce brzo. Neměla jsem ani cent a prohrabávala jsem zaměstnancům kapsy, abych našla nějaké drobné a mohla si v prodejním automatu koupit krekrý s arašídovým máslem. Byla jsem demoralizovaná hladem, a tak mě šokovalo, když pro mě na výplatní den nebyla žádná obálka. Nechácala jsem, proč mi nevyplatili mzdu za první týden, a šla jsem do šatny v slzách.

Když jsem se vrátila k pultu, všimla jsem si, že tam postává nějaký chlápek a sleduje mě. Měl vousy, proužkovanou košili a sako se semišovými záplatami na loktech. Můj vedoucí nás představil. Byl to spisovatel science fiction a chtěl mě vzít na večeři. I když mi už bylo dvacet, měla jsem pořád dobře na paměti, jak mě moje matka varovala, abych nikam nechodila s někým cizím. Ale představa večeře mě oslabil, a tak jsem souhlasila. Doufala jsem, že když je ten chlápek spisovatel, nebudou s ním potíže, i když vypadal spíš jako herec, který spisovatele hraje.

Šli jsme do restaurace v přízemí Empire State Building. Nikdy jsem nejedla v pěkné restauraci v New York City. Snažila jsem se vybrat si něco, co by nebylo moc drahé, a tak jsem si objednala mečouna za 5,95 dolarů, to nejlevnější na jídelním lístku. Ještě dnes vidím číšníka, jak přede mě servíruje hromadu bramborové kaše a plátek přesmaženého mečouna. I když jsem byla vyhladovělá, vůbec jsem si tu rybu nemohla vychutnat. Cítila jsem se nepříjemně, vůbec jsem nevěděla, jak se v takovéhle situaci chovat. Netušila jsem, proč se mnou chce ten člověk jíst. Měla jsem pocit, že za mě utratil spoustu peněz a obávala jsem se, co bude chtít na oplátku.

Po jídle jsme šli až do centra. Dostali jsme se do parku Tompkins Square a sedli si na lavičku. Pořád jsem přemýšlela o únikových cestách. A pak mi navrhl, abych s ním šla do jeho bytu na skleničku. Už je to tady, říkala jsem si, ústřední moment, před kterým mě moje matka varovala. Zoufale jsem se rozhlížela, neschopná mu odpovědět. A v tu chvíli jsem uviděla, jak se blíží mladý muž. Jako by se otevřela malá brána budoucnosti a jako odpověď na mé dětské modlitby z ní vyšel ten kluk z Brooklynu, který si koupil můj oblíbený perský náhrdelník. Okamžitě jsem poznala jeho chůzi s nohama trochu do O a jeho rozčuchané kadeře. Měl na sobě džíný a vestu z ovčí kůže. Kolem krku mu visely šňůry korálových náhrdelníků, hippie pasáček ovcí. Běžela jsem k němu a chytila ho za paži.

„Ahoj, pamatuješ si mě?“

„Samozřejmě,“ usmál se.

„Potřebuju pomoc,“ vyhrkla jsem. „Mohl bys předstírat, že jsi můj kluk?“

„Jasně,“ řekl, jako by ani nebyl překvapený, že jsem se tak znenadání objevila.

Vlekla jsem ho k tomu vědeckofantastickému chlápkuvi. „Tohle je můj kluk,“ tvrdila jsem bez dechu. „Hledal mě, je fakt našťvaný. Chce, abych už šla domů.“ Chlápek se na nás oba tázavě díval.

„Utíkej,“ zařvala jsem, a ten kluk mě chytil za ruku a vystartovali jsme přes park na druhou stranu.

Úplně bez dechu jsme se zhroutili u něčí verandy. „Díky, zachránil jsi mi život,“ sdělila jsem mu. Přijal tu zprávu se zadumaným výrazem.

„Neřekla jsem ti svoje jméno, jsem Patti.“

„Já se jmenuju Bob.“

„Bobe,“ pravila jsem a poprvé jsem se na něj pořádně podívala. „Mám pocit, že nějak nevypadáš jako Bob. Můžu ti říkat Robert?“

Slunce zapadalo nad Avenue B. Vzal mě za ruku a vydali jsme se na East Village. Koupil mi vaječný krém v Gem Spa, na rohu St. Mark's Place a Druhé avenue. Mluvila jsem většinou já. On se jen smál a poslouchal. Vykládala jsem mu příběhy z dětství, první z mnoha: o Stephanii, Patchu a místní tančírně. Byla jsem překvapená, jak příjemně a otevřeně jsem se s ním cítila. Později mi pověděl, že byl na LSD.

O LSD jsem jenom četla v knížečce *Koláže* od Anaïs Ninové. O drogové kultuře, která rozkvétala v létě 1967, jsem nic nevěděla. Měla jsem na drogy romantický pohled, považovala jsem je za posvátné, rezervované pro básníky, jazzové hudebníky a indiánské rituály. Robert nevypadal, že by ho to nějak změnilo nebo že by byl nějak divný. Vyzařoval z něj šarm, byl sladký a rozpustilý, ostýchavý a ochranný. Procházeli jsme se do dvou hodin v noci a nakonec se ukázalo, že ani jeden z nás nemá kam jít. Smáli jsme se tomu. Ale bylo pozdě a oba jsme byli unavení.

„Myslím, že vím o místě, kde bychom mohli zůstat,“ řekl. Jeho poslední spolubydlící byl mimo město. „Vím, kde schovává klíč; myslím, že by mu to nevadilo.“

Odjeli jsme metrem do Brooklynu. Robertův přítel bydlel ve skromném malém bytě na Waverly, blízko univerzitního areálu Prattu. Prošli jsme průchodem, pod volnou cihlou jsme našli schovaný klíč a dostali jsme se do bytu.

Když jsme vešli, začali jsme se najednou ostýchat. Ani ne tak proto, že jsme spolu byli sami, ale že jsme byli v cizím bytě. Robert se snažil, abych se cítila příjemně a potom, bez ohledu na pokročilou hodinu, se mě zeptal, jestli bych se nechtěla podívat na jeho tvorbu, která byla uložena v zadní místnosti.

Rozložil své věci na podlahu, abych si je mohla prohlédnout. Byla jsem nadšená, že mi to takhle bezprostředně ukazuje. Byly tam kresby, rytiny a rozbilil nějaké malby, které mi připomněly Richarda Pousette-Darta a Henriho Michauxe. Přesplet slov a kaligrafickou linku vyzařovaly rozmanité energie. Energetická pole vystavěná z několika vrstev slov. Malby a kresby, které vytvářely dojem, že se vynořují z podvědomí.

Byla tam sada disků s propletenými slovy EGO LOVE GOD, nechal je splynout s vlastním jménem; zdálo se, že se vnořují do plochého povrchu a vystupují z něj. Když jsem se na ně plná zaujetí dívala, měla jsem chuť vyprávět mu o svých probdělých nocích v dětství, kdy jsem pozorovala kruhové vzory vyzařující ze stropu.

Otevřel knížku tantrického umění.

„Líbí se ti to?“ zeptal se.

„Ano.“

S úžasem jsem rozeznala nebeské kruhy mého dětství. Mandala.

Zvláště na mě zapůsobila kresba, kterou vytvořil na Den památky padlých. Nikdy jsem nic takového neviděla. Do očí mě taky praštilo datum: výročí upálení Jany z Arku. V ten den jsem slíbila před její sochou, že se sebou něco udělám.

Řekla jsem mu to. Odpověděl, že kresba, která byla symbolem toho, jak se sám odevzdal umění, vznikla tentýž den. Bez váhání mi ji věnoval, a já jsem pochopila, že jsme se v tomto okamžiku vzdali své samoty a nahradili ji vzájemnou důvěrou.

Prohlíželi jsme si knížky o dadaismu a surrealismu a noc jsme zakončili pohroužení do *Otroků* od Michelangela. Beze slov jsme vstřebávali myšlenky jeden druhého, a právě když začalo svítat, usnuli jsme si v náručí. Když jsme se vzbudili, pozdravil mě svým pokřiveným úsměvem a já jsem věděla, že je to můj rytíř.

Zůstali jsme spolu, jako by to byla ta nejpřirozenější věc na světě, a neopouštěli jsme se – kromě doby, kdy jsme museli být v práci. Nic jsme neřikali; prostě jsme si vzájemně rozuměli.

Následující týdný jsme byli odkázáni na velkorysost Robertových přátel, kteří nám poskytli útočiště, zvláště na Patricka a Margaret Kennedyovy, v jejichž bytě na Waverly Avenue jsme strávili naši první noc. Měli jsme v podkroví pokoj s matrací. Robertovy kresby byly připnuté na zdi, jeho malby ležely srolovány v rohu, já jsem měla jen svou kostkovanou tašku. Jsem si jistá, že to pro Kennedyovy nebylo zrovna malé břemeno poskytnout nám přístřešek, protože jsme měli málo prostředků a já jsem byla společensky nemožná. Byli jsme šťastní, že můžeme večer s Patrickem

a Margaret sdílet stůl. Dali jsme dohromady peníze, každý cent směřoval k našemu vlastnímu bydlení. Pracovala jsem dlouhé hodiny v Brentano's a vynechávala obědy. Skamarádila jsem se s další zaměstnankyní, která se jmenovala Francis Finleyová. Byla úžasně excentrická a taktní. Když viděla, jak jsem na tom mizerně, nechávala mi na stole v šatně pro zaměstnance kastrolek domácí polévky. To malé gesto mě posílilo a zpečetilo naše trvalé přátelství.

Snad z úlevy, že mám konečně bezpečné útočiště, jsem se najednou začala hroutit. Byla jsem vyčerpaná a emočně podrážděná. I když jsem nikdy nezpochybňovala rozhodnutí dát své dítě k adopci, došlo mi, že přivést někoho na svět a pak jednoduše odejít není tak snadné. Nějakou dobu jsem byla náladová a sklíččená. Plakala jsem tak často, že mi Robert něžně říkal „Soakie“.

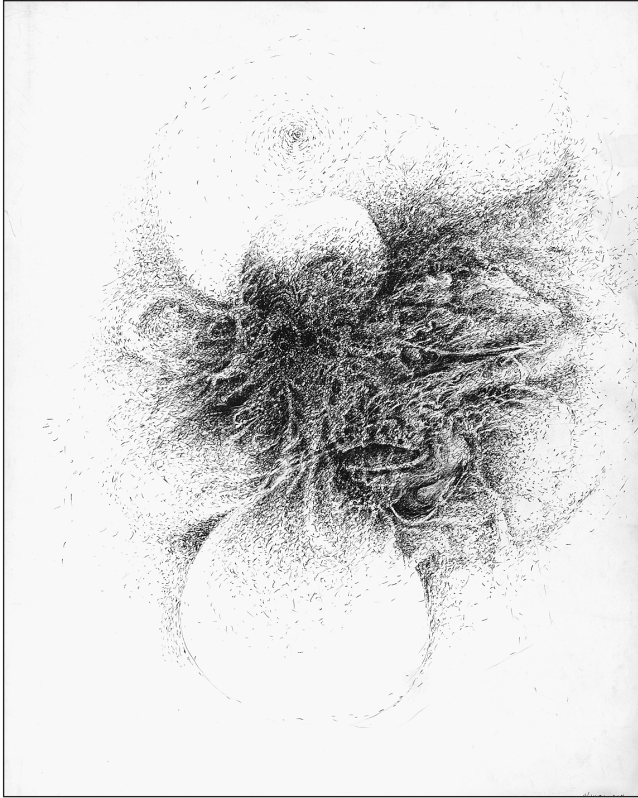
Robert měl s mou zdánlivě nevysvětlitelnou melancholií nekonečnou trpělivost. Měla jsem milující rodinu a mohla jsem se vrátit domů. Pochopili by mě, ale já jsem se nechtěla vrátit se skloněnou hlavou. Potýkali se s vlastními problémy a já jsem teď měla druhá, na kterého jsem se mohla spolehnout. Řekla jsem Robertovi všechno, co jsem zažila, ostatně ani nebylo možné to skrývat. Měla jsem tak úzké boky, že mi těhotenství doslova otevřelo kůži na břiše. Naše první intimní sblížení odhalilo čerstvé červené jizvy, které křížovaly mé břicho. Pomalu, s jeho podporou, jsem byla schopná překonat svou velikou nesmělost.

Když jsme konečně ušetřili dost peněz, Robert začal hledat místo, kde bychom mohli bydlet. Našel byt ve skromné třípodlažní cihlové budově na ulici lemované stromy, poblíž rohu Myrtle El a kousek pěšky od Prattu. Měli jsme celé první patro, s okny na východ a na západ, ale byt byl tak otřesně zanedbaný, že jsem něco takového nikdy neviděla. Zdi byly potřísněny krví a plné psychotického čmárání, v troubě byly nacpané použité stříkačky a lednička celá plesnivá. Robert se dohodl s domácím, souhlasil, že to sám uklidí a vymaluje s tím, že zaplatíme kauci jen za jeden měsíc místo původně požadovaných dvou. Nájem byl osmdesát dolarů měsíčně. Zaplatili jsme 160 dolarů a nastěhovali jsme se do čísla 160 na Hall Street. Tuto symetrii jsme považovali za příznivou.

Hall Street byla malá ulice s nízkými cihlovými garážemi, porostlými břecťanem, přestavěnými z bývalých stájí. Bylo to jen pár kroků k bufetu, telefonní budce a Jakeově obchodu s potřebami pro umělce, kde začínalo St. James Place.

Schodiště k našemu podlaží bylo tmavé a úzké, se zaoblenými výklenky vytesanými do zdi, ale dveře vedly do malé, slunné kuchyně. Z oken nad umyvadlem byl

Den památky padlých, 1967

vidět velký bílý morušovník. Strop ložnice byl bohatě zdobený medailony, navíc se pyšnil původním štukováním z přelomu století.

Robert mě ujistil, že z toho udělá dobrý domov a držel slovo. Skutečně pracoval na tom, abychom se tam cítili dobře. Nejdříve umyl špinavá kamna a vydrhnul je ocelovou vlnou. Navoskoval podlahy, umyl okna a nabílil stěny.

Svůj skromný majetek jsme nakupili doprostřed budoucí ložnice. Spali jsme na svých pláštích. Na ulicích jsme zázračně nacházeli vše, co jsme potřebovali. Vyhozená matrace, malá knihovna a opravitelné lampy, kameninové mísy, obrázky Ježíše a Madony v bohatě zdobených, rozpadajících se rámech a ošoupaný perský kobereček do mého koutku v našem světě.

Vydrhla jsem matraci jedlou sodou. Robert lampy opatřil novým elektrickým vedením, přidal pergamenová stínítka, která potetoval svými vlastními vzory. Byl velmi zručný, zůstal pořád tím chlapcem, který vyráběl šperky pro svou matku. Byl velice vynalézavý, spravoval věci, které našel na ulici a dával jim nový život. Několik dní opravoval vyhozený závěs z korálek, a když je všechny znovu navlékl, pověsil ho u vchodu do ložnice. Napřed mě ten závěs moc nenadchl. Nikdy jsem nic takového neviděla, ale nakonec docela zapadl mezi mé cikánské prvky.

Odjela jsem do South Jersey, abych si přivezla své knihy a oblečení. Když jsem byla pryč, Robert zavěsil své kresby a pokryl stěny indickým plátnem. Vyzdobil římsu náboženskými předměty, svíčkami a upomínkami z Dušiček, uspořádal je, jako by to byly svaté předměty na oltáři. Nakonec pro mě nachystal studijní prostor s malým pracovním stolem a roztrpeným kouzelným kobercem.

Spojili jsme naše majetky. Mých pár desek bylo uloženo v oranžové bedně společně s jeho deskami. Můj zimní plášť visel vedle jeho vesty z ovčí kůže.

Můj bratr nás obdaroval novou jehlou do gramofonu a matka nám udělala sendviče s karbanátky, které zabalila do staniolu. Snědli jsme je a šťastně poslouchali Tima Hardina. Jeho písně se staly našimi písněmi, vyjádřením naší mladé lásky. Matka nám taky poslala balík s prostěradly a povlaky na polštáře. Byly měkké a důvěrně známé, obsahovaly všechna ta léta, během nichž jsme je povlékali. Připomínaly mi matku, jak stávala na dvoře a s uspokojením pozorovala prádlo na šňůře, které se třepetalo na slunci.

Moje drahocenné předměty byly pomíchané s prádlem. Ve svém pracovním prostoru jsem měla velký nepořádek – stránky rukopisů, zatuchlí klasikové, rozbité hračky a talismany. Pověsila jsem si obrázky Rimbauda, Boba Dylana, Lotte Lenyo-

vé, Edith Piaf, Jeana Geneta a Johna Lennona nad podomácku vyrobený stůl, kam jsem si položila pera, kalamář a zápisníky – můj klášterní zmatek.

Když jsem odjížděla do New Yorku, vzala jsem si s sebou několik pastelek a dřevěnou tabulku na kreslení. Nakreslila jsem dívku u stolu nad vyloženými kartami, dívku, která si předpovídá osud. Byla to jediná kresba, kterou jsem musela ukázat Robertovi, a moc se mu líbila. Chtěl, abych zkoušela pracovat s dobrým papírem a tužkami a rozdělil se se mnou o náčiní. Pracovali jsme hodiny bok po boku, ve stavu vzájemné koncentrace.

Neměli jsme moc peněz, ale byli jsme šťastní. Robert pracoval na zkrácený úvazek a pečoval o byt. Já jsem prala a starala se o jídlo, kterého jsme opravdu moc neměli. Často jsme chodili do místního italského pekařství, nedaleko Waverly. Obvykle jsme si vybrali pěkný bochník den starého chleba nebo čtvrt libry sušenek, nabízených za poloviční cenu. Robert měl mlsný jazyk, takže si často prosadil sušenky. Někdy nám paní za pultem přidala něco navíc. Naplnila malý pytlík z hnědé papíru až po okraj žlutými a hnědými větrníky, potřásla hlavou a zamumlala svůj přátelský nesouhlas. Asi si říkala: „To je teda oběd.“ Dávali jsme si k tomu kafe v kelímku a krabici mléka. Robert měl rád čokoládové mléko, to bylo ale dražší a my jsme vždycky rozvažovali, jestli můžeme utratit nějaký cent navíc.

Měli jsme svoji práci a jeden druhého. Neměli jsme peníze, abychom chodili na koncerty, do kina nebo abychom si mohli kupovat nové desky, ale ty, které jsme měli, jsme si hráli pořád dokola. Poslouchali jsme *Madame Butterfly* v podání Eleanor Steberové. *A Love Supreme*. *Between the Buttons*. Joan Baezovou a *Blonde on Blonde*. Robert mě seznámil se svými oblíbenci – Vanilla Fudge, Tim Buckley, Tim Hardin. Jeho *History of Motown* byla pozadím pro noci plné našich společných radostí.

Jednoho dne během babího léta jsme si oblékli naše oblíbené věci, já beatnické sandály a roztrhané šátky, Robert své milované korálky a vestu z ovčí kůže. Jeli jsme metrem na Západní Čtvrtou ulici a strávili odpoledne na Washington Square. Podělili jsme se o kafe z termosky, dívali jsme se na proud turistů, feťáků a folkových zpěváků. Agitující revolucionáři rozdávali protiválečné letáky. Hráči šachů vytvářeli vlastní hloučky. Všichni tam byli pohromadě uprostřed neustálého bzukotu slovních výpadů, bubínků a štěkajících psů.

Když jsme šli směrem k fontáně, epicentru aktivity, nějaký starší pár zastavil a nepokrytě nás pozoroval. Roberta bavilo, že se na nás dívají, a něžně mi tisknul ruku.

„Vyfoť je,“ řekla žena zadumanému manželovi. „Myslím, že jsou to umělci.“
 „Jen pojď,“ pokrčil rameny. „Vždyt jsou to jenom děti.“

Listí měnilo barvu na burgundskou zelenou a zlatou. Na verandách domů na Clinton Avenue stály halloweenské vyřezávané dýně.

Vydávali jsme se na noční procházky. Občas jsme na nebi viděli Venuši, hvězdu pastýřů a lásky. Robert jí říkal „naše modrá hvězda“. Měl ve zvyku zformovat *t* ze jména Robert do hvězdy a podepisoval se modře. Tak si to budu pamatovat.

Postupně jsem ho poznávala. Měl absolutní důvěru ve svou práci i ve mě, a přitom se pořád zbytečně obával o naši budoucnost, jak přežijeme a kde seženeme peníze. Cítila jsem, že jsme moc mladí na takové starosti. Byla jsem šťastná už proto, že jsem byla svobodná. Nejistota ohledně praktické stránky našeho života ho strašila, i když jsem se snažila, jak jsem mohla, abych ho obav zbavila.

Hledal sám sebe, ať už vědomě nebo nevědomě. Byl v čerstvém stádiu proměny. Svlekl svou uniformu z vojenské katedry, pak za sebou nechal studium, svou komerční dráhu a očekávání, která do něj vkládal jeho otec. V sedmnácti byl posedlý prestižními riflami Pershing, jejich mosaznými knoflíky, pečlivě vyleštěnými botami, prýmky a stuhami. Uniforma ho přitahovala, stejně jako ho předtím ministrantská roucha přitáhla k oltáři. Ale bylo mu dáno sloužit umění, ne církvi nebo vlasti. Jeho korále, džíny a vesta z ovčí kůže – to nebyl kostým, ale vyjádření svobody.

Po práci jsme se potkávali v centru, chodívali jsme žlutým filtrovaným světlem East Village, minuli jsme Fillmore East a Electric Circus, místa, kolem nichž jsme šli při naší první společné procházce.

Už jenom stát před posvěcenou půdou klubu Birdland, kterému požehnal John Coltrane, bylo vzrušující. Nebo před The Five Spot na St. Mark's Place, kde zpívala Billie Holidayová, kde Eric Dolphy a Ornette Coleman, jako dva lidské otvíraky, otevřeli konzervu jazzu.

Nemohli jsme si dovolit jít dovnitř. Jindy jsme navštěvovali umělecká muzea. Peníze jsme měli jen na jeden lístek, takže šel jenom jeden z nás, podíval se na výstavu a tomu druhému o tom vyprávěl.

Jednou jsme si vybrali poměrně nové muzeum Whitney na Upper East Side. Byla jsem na radě, a tak jsem šla neochotně dovnitř bez něj. Už si ani nevzpomínám,

První portrét, Brooklyn

co jsem tam viděla, ale pamatuji se, jak jsem uvnitř stála před zvláštním lichoběžníkovým oknem a dívala se na Roberta, který postával na ulici, opíral se o parkovací automat a kouřil cigaretu.

Čekal na mě, a když jsme mířili do metra, říkal – „Jednoho dne půjdeme dovnitř spolu, a ty vystavené věci budou naše.“

O pár večerů později mě Robert překvapil, když mě poprvé vzal do kina. Od někoho z práce dostal dva lístky na předváděčku filmu *Jak jsem vyhrál válku* od Richarda Lestera. John Lennon tam hrál roli vojáka jménem Gripweed. Byla jsem nadšená, že vidím Johna Lennona, ale Robert celý film prospal s hlavou na mém rameni.

Roberta kino nijak zvlášť nepřitahovalo. Jeho oblíbený film byl *Třpyt v trávě*. Ten rok jsme viděli jediný další film, *Bonnie a Clyde*. Líbil se mu slogan na plakátu: „Jsou mladí. Jsou zamilovaní. Jsou to bankovní lupiči.“ Tentokrát během filmu ne-usnul. Místo toho se rozplakal. A když jsme šli domů, byl nepřirozeně tichý a díval se na mne, jako by chtěl vyjádřit vše, co cítí, beze slov. Viděl v tom filmu něco o nás, ale já jsem si nebyla jistá, co to bylo. V duchu jsem si říkala, že tenhle člověk obsahuje celý vesmír, který ještě musím poznat.

Čtvrtého listopadu bylo Robertovi jednadvacet. Dala jsem mu těžký stříbrný identifikační náramek, který jsem objevila v zastavárně na Čtyřicáté druhé ulici. Nechala jsem na něj vyryt slova *Robert Patti blue star*. Modrá hvězda našeho osudu.

Strávili jsme klidnou noc prohlížením knížek o umění. Moje sbírka obsahovala Willema de Kooninga, Dubuffeta, Diega Riveru, Pollockovu monografii a hromádku časopisů *Art International*. Robert měl luxusní knihy velkého formátu, které získal z Brentano's – o tantrickém umění, Michelangelovi, surrealismu a erotickém umění. Přidali jsme ohmatané katalogy o Johnu Grahamovi, Gorkym, Cornellovi a Kitajovi, které jsme získali za méně než dolar.

Naše nejdražší knihy byly od Williama Blakea. Měla jsem velmi hezkou faksimili *Písni nevinnosti a zkušenosti* a často jsem z nich Robertovi četla, než jsme šli spát. Taky jsem měla vydání Blakeových sebraných spisů na velínovém papíru, a on měl Blakeova *Miltona* ve vydání u Trianon Press. Oba jsme obdivovali obrázek Blakeova bratra Roberta, jenž zemřel mladý. Byl zobrazen s hvězdou u nohou. Přijali jsme Blakeovu paletu za svou, odstíny růžové, kadmiově žluté a mechově zele-

né. Jako by z těch barev vyzářovalo světlo. Jeden večer koncem listopadu přišel Robert domů dost otřesený. V Brentano's byly na prodej nějaké rytiny. Mezi nimi byl i tisk vytažený z původní leptací desky Blakeova díla *Amerika: Prorocství*, na kterém byl vodotisk s jeho monogramem. Robert ho vzal z desek a vsunul do nohavice. Jenže Robert nebyl žádný opravdový zloděj; na krádeže neměl dost silné nervy. Udělal to spontánně, kvůli naší společné lásce k Blakeovi. Ale jak se blížil konec pracovní doby, ztratil odvalu. Představen si, že po něm jdou, zmizel na záchod, vytáhl tisk z kalhot, rozcupoval jej a spláchnul.

Když mi to vykládal, všimla jsem si, jak se mu třesou ruce. Pršelo a kapky mu stékaly z jeho kudrn. Měl na sobě bílou košili, vlhkou a promočenou na kůži. Stejně jako Jean Genet, i Robert byl nemožný zloděj. Geneta chytili a zavřeli za to, že ukradl vzácné vydání Prousta a role hedvábí od výrobce košil. Estetičtí zloději. Představila jsem si jeho pocity hrůzy a vítězství, když kousky Blakeova díla mířily do newyorských kanálů.

Chytili jsme se za ruce. Zatajili jsme dech, přijali jsme svou spoluvinu, ne ve zlodějství, ale ve zničení uměleckého díla.

„Aspoň to nikdy nedostanou,“ řekl.

„Kdo jsou oni?“ zeptala jsem se.

„Všichni kromě nás,“ odpověděl.

Robertu propustili z Brentano's. Dny, kdy byl bez zaměstnání, trávil postupnou přeměnou našeho bytu. Když vymaloval kuchyň, měla jsem takovou radost, že jsem připravila speciální jídlo. Udělala jsem kuskus s ančovičkami a hrozkami a svou specialitu: salátovou polévku. Delikatesa sestávala z kuřecího bujónu ozdobeného listy salátu.

Ale brzy poté, co propustili Roberta, jsem dostala vyhazov i já. Selhala jsem, když jsem měla naučtovat čínskému zákazníkovi nějakou daň za velmi drahého Buddhu.

„Proč bych měl platit daň?“ řekl, „Nejsem Američan.“

Na to jsem neměla odpověď, tak jsem mu ji nenaúčtovala. Moje rozhodnutí mě stálo práci, ale nebylo mi líto, že odcházím. Na tomhle místě byl nejlepší ten perský náhrdelník a to, že jsem potkala Roberta, který dodržel slovo a nedal ho jiné dívce. Během naší první společné noci v Hall Street mi ten milovaný náhrdelník věnoval, zabalený ve fialové tkanině a převázaný černou saténovou stuhou.